

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Sähköinen osallistuminen alueidenkäytön suunnittelussa

Yhteenveto kyselyn tuloksista
4.9.2018

Kyselyn tavoitteet

Sähköinen osallistuminen alueidenkäytön suunnittelussa -kyselyllä kartoitettiin **alueiden käytön suunnitteluun liittyvän sähköisen osallistumisen käytäntöjä ja tulevaisuuden näkymiä** maankäyttö- ja rakennuslain uudistusta varten. Kysely suunnattiin erityisesti Suomen kuntien, kaupunkien ja maakuntien alueidenkäytön suunnittelun parissa toimiville.

Kysely oli avoinna 22.5. – 21.6.2018 välisen ajan.

Tähän yhteenvetoon on koottu kyselyn keskeisimmät tulokset.

Sähköisellä osallistumisella tarkoitetaan tässä kyselyssä **kansalaisten suoraa osallistumista alueidenkäytön suunnitteluun**. Se voi olla esimerkiksi paikkaan liittyvien kokemusten kartoittamista suunnittelua varten, verkkokeskustelua suunnittelun tavoitteista tai ideoiden joukkoistamista. Se voi tarkoittaa myös kuntalaisten omia sosiaalisen median ryhmiä, jotka pyrkivät vaikuttamaan suunnitteluun ja päätöksentekoon.

Teemat ja mittarit

Asenteet

- Osallistumiseen
- Digitalisaatioon, sähköiseen osallistumiseen ja sosiaaliseen mediaan

Välineet ja toimintatavat

- Organisaation toimintatavat
  - Välineiden käyttö ja käyttötarkoitus suunnittelussa
  - Sosiaalisen median käytön tavoitteet ja toimintatavat

Kokemukset

- Koettu hyöty
- Koetut ongelmat

MRL-uudistus

- Mahdolliset muutostarpeet

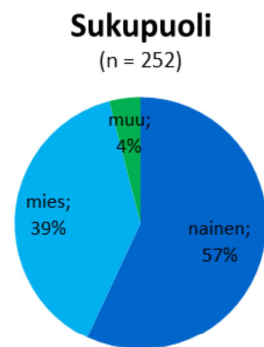
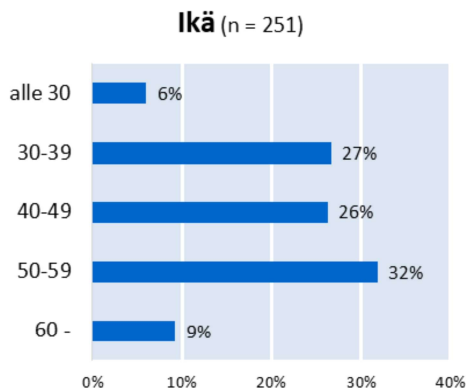
Kyselyn teemat ja mittarit

Kyselyllä tutkittiin neljää eri teemaa: asenteita, kokemuksia, sähköisen osallistumisen välineitä ja toimintatapoja sekä MRL-uudistuksen mahdollisia muutostarpeita.

Vastaajat

Kysely oli avoinna 22.5.-21.6.2018 välisen ajan. **Vastauksia saatiin yhteensä 252.**

Ikäjakauma painottui melko tasaisesti 31-60 vuotiaiden ikäluokkiin alle 30-vuotiaiden ja yli 60-vuotiaiden jäädessä vähemmistöön.

Ympäristöministeriö - 2018

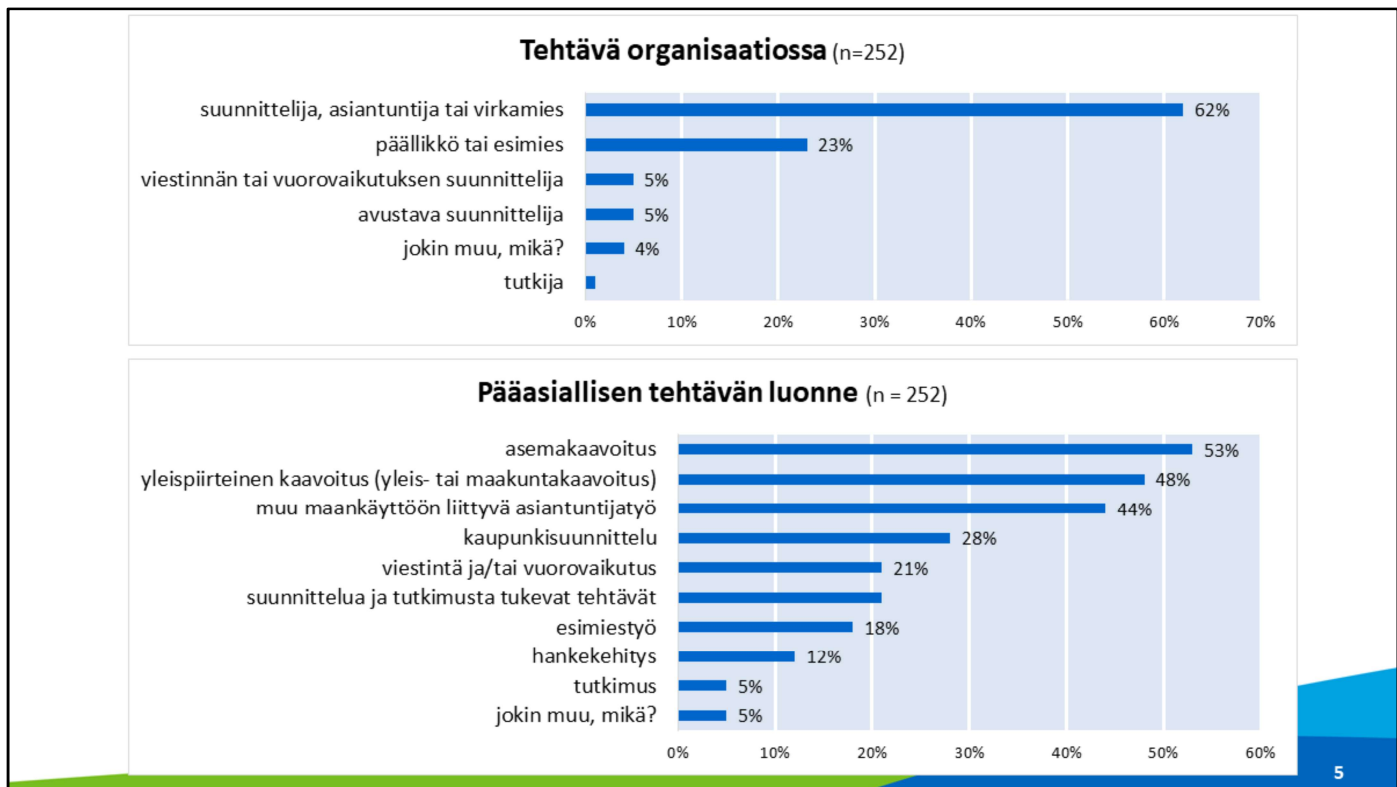
4

Kyselyn vastaajat

Kysely oli avoinna 22.5.-21.6.2018 välisen ajan. Vastauksia saatiin yhteensä 252.

Vastaajien ikäjakauma jakautuu melko tasaisesti 31-60 vuotiaiden ikäluokkiin alle 30-vuotiaiden ja yli 60-vuotiaiden jäädessä vähemmistöön. Ikäjakauma on vinoutunut 50-59 vuotiaiden suhteen. Sukupuolijakauma ei jakaudu tasaisesti sukupuolten kesken: naiset ovat hieman yliedustettuna.

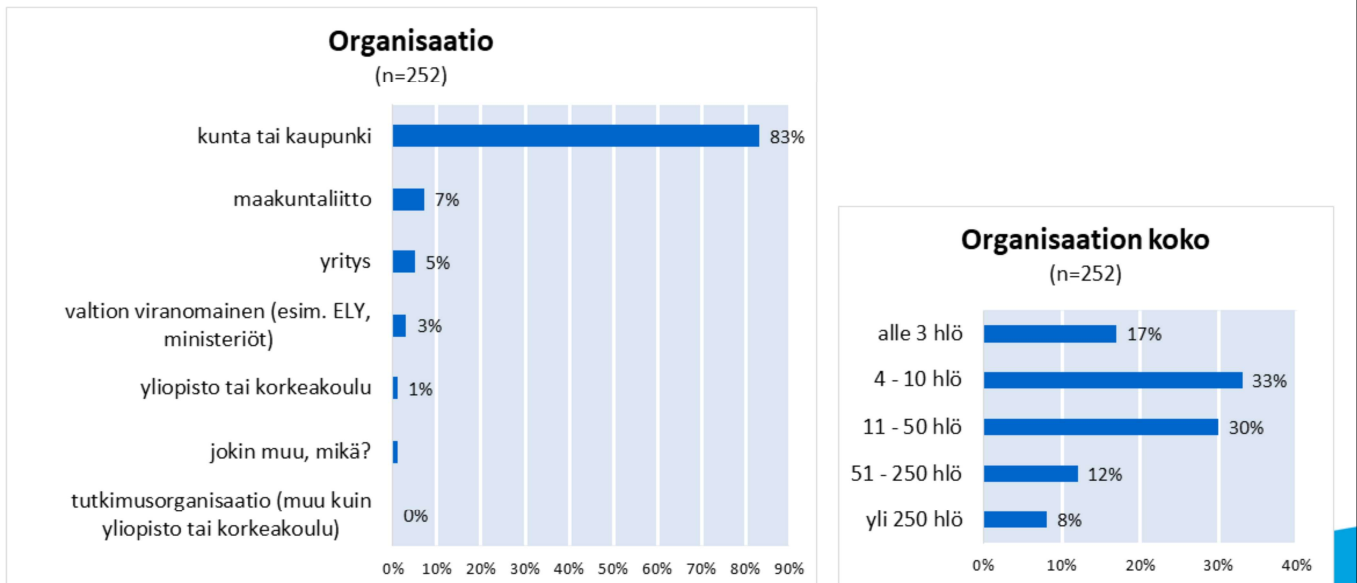
Tehtävä organisaatiossa

Suurin osa (62 %) vastaajista toimii suunnittelijana, asiantuntijana tai virkamiehenä organisaatiossaan. Päällikkö- tai esimiestehtävissä on 23 %. Viestinnän ja vuorovaikutuksen suunnittelijoita on vain 5 % vastaajista, samoin kuin avustavia suunnittelijoita. Kysymyksessä oli mahdollisuus valita vain yksi vaihtoehto.

Pääasiallisen tehtävän luonne

Pääasiallisen tehtävän luonnetta kartoittavassa kysymyksessä oli mahdollisuus valita useampia vaihtoehtoja. Asemakaavoitus on pääasiallisen tehtävän luonteena yleisin (53 %) ja yleispiirteinen kaavoitus (48 %) toiseksi yleisin. Myös muu maankäyttöön liittyvä asiantuntijatyö on varsin yleinen valinta (44 %). Vajaa kolmannes (28 %) vastaajista kertoo toimivansa kaupunkisuunnittelun parissa ja hieman yli viidennes (21 %) viestinnän ja/tai vuorovaikutuksen parissa samoin kuin suunnittelu ja tutkimusta tukevissa tehtävissä. Vajaa viidennes (18%) vastaajista tekee esimiestyötä, hieman yli kymmenesosa (12 %) hankekehitystä ja 5 % tutkimustyötä.

Vastaajien organisaatio

Ympäristöministeriö - 2018

6

Vastaajien organisaatio

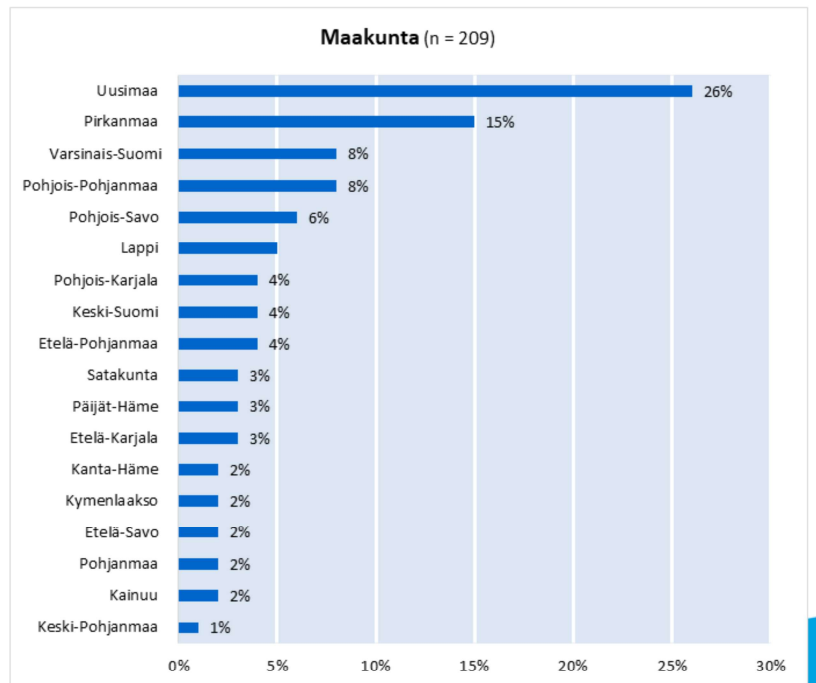
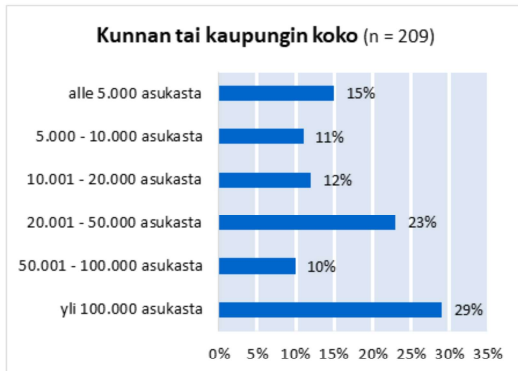
Suurin osa (83 %) vastaajista edustaa kuntia tai kaupungeja. Maakuntaliittojen edustajia on vain 7 % ja yritysten edustajia 5 % ja valtion viranomaisia 3 %. Muutamia vastaajia on myös yliopistoista.

Organisaation koko

Suurin osa vastaajista tulee pienehköistä (4-10 hlöä) tai keskisuurista (11-50 hlöä) organisaatioista. Pienten kuntien kaavoitus voi muodostua vain yhdestä tai muutamasta henkilöstä, ja tästä syystä alle 3 henkilön organisaatio on luokiteltu erikseen, ja näitä onkin liki viidennes vastaajista.

Kunnat

Suurin osa (83 %) vastaajista edusti kuntaa tai kaupunkia. Nämä vastaajat edustavat melko tasaisesti eri kokoisia kuntia eri puolilta Manner-Suomea painottuen Uusimaalle ja Pirkanmaalle sekä suuriin kaupunkeihin.

Kunnat

Suurin osa (83 %) vastaajista edusti kuntaa tai kaupunkia. Nämä vastaajat edustavat melko tasaisesti eri kokoisia kuntia ja eri Manner-Suomen maakuntia painottuen Uusimaalle ja Pirkanmaalle sekä suuriin kaupunkeihin.

Vastaajien sosiaalisen median käyttö

Vastaajien sosiaalisen median käyttö

Sosiaalisen median työ- ja vapaa-ajankäyttöä kartoittavassa kysymyksessä oli mahdollista valita useampia vastausvaihtoehtoja. Merkille pantavaa on, että vastaajia, jotka eivät käytä sosiaalista mediaa lainkaan on vain 11 %. Koska ei ole tiedossa, kuinka suuri osa alueiden käytön suunnittelun parissa työskentelevistä yleisesti käyttää sosiaalista mediaa, on vaikea arvioida, onko kyselyn vastaajajoukko tässä suhteessa vinoutunut sosiaalisen median käyttäjien suuntaan vai ei.

Työtehtävissään sosiaalista mediaa käyttää vastaajista yhteensä 64 % ja vapaa-ajallaan 75 %. Koska vain 11 % ei käytä sosiaalista mediaa lainkaan, tämä tarkoittaa sitä, että on vastaajia, jotka käyttävät sosiaalista mediaa työssään, mutta eivät vapaa-ajallaan. Näitä vastaajia on 14 %.

Asenteet

Vastaajien asenteita osallistumiseen yleisesti sekä sähköisen osallistumisen ja digitalisaation tulevaisuuteen sekä sosiaaliseen mediaan mitattiin erilaisten väittämien avulla.

Asenteita analysoitiin tilastollisin menetelmin kysymällä:

- Eroavatko eri **ikäryhmien**, eri **työrooleissa** (esimies/suunnittelija) tai eri **suunnittelun tasolla** (asema-/yleiskaavoitus) työskentelevien asenteet suhteessa **osallistumiseen, sähköiseen osallistumiseen, digitalisaatioon** tai **sosiaaliseen mediaan**?

Tilastollinen analyysi

Havaintoaineistoa analysoitiin SPSS-ohjelmistolla vertaamalla ensin yksittäisiä väittämiä suhteessa ikäryhmiin, työrooliin ja suunnittelun tasoon ristiintaulukoimalla. Lisäksi muodostettiin viisi erilaista summamuuttujaa (asenne osallistumiseen, kokemus osallistamisesta, asenne sähköisen osallistumisen ja digitalisaation tulevaisuuteen sekä sosiaaliseen mediaan).

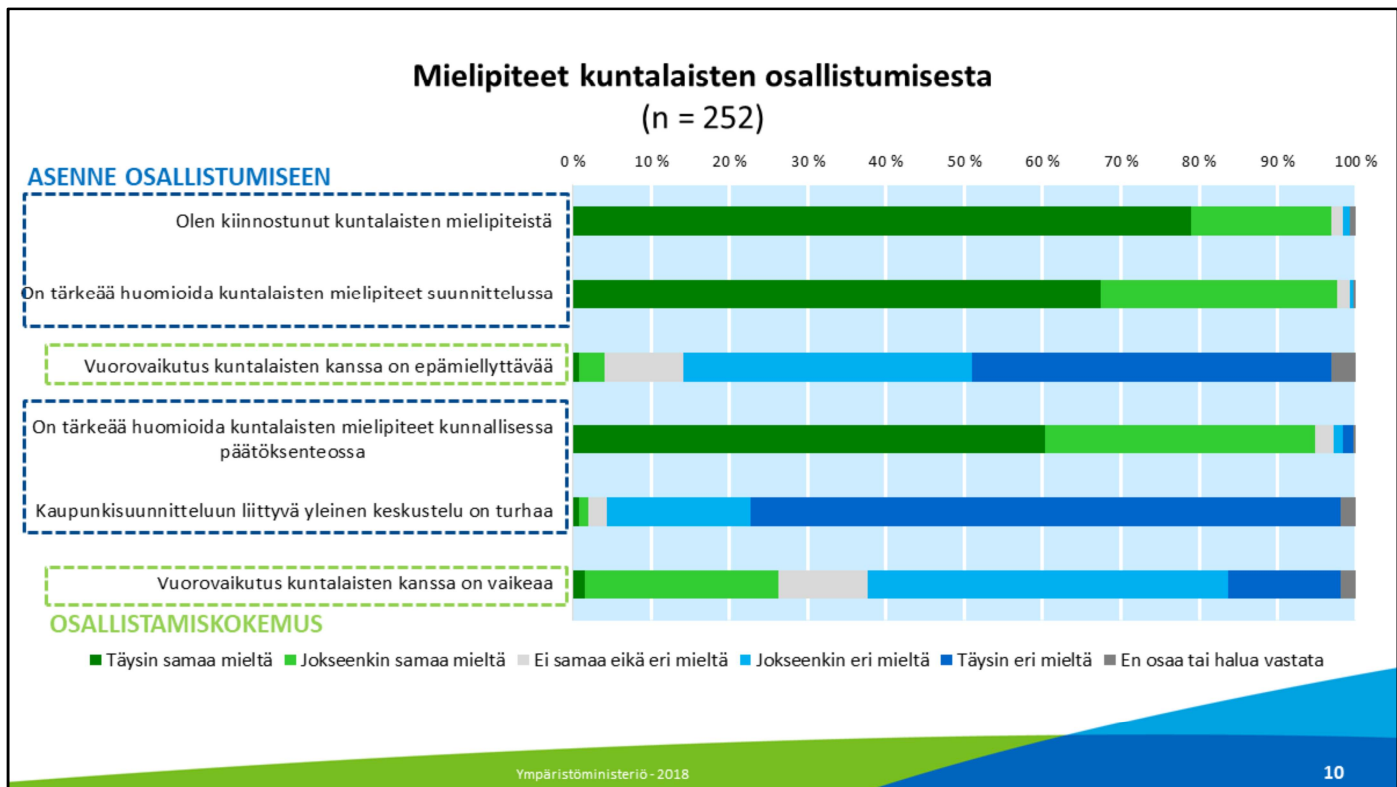
Ristiintaulukoinnin tulosten tilastollista merkitsevyyttä tutkittiin χ^2 -testin avulla. Näin voitiin päätellä, löytyykö aineistosta em. ryhmien välisiä eroja suhteessa asenteisiin, ja ovatko löydetyt erot tilastollisesti merkitseviä.

Analyysin taustamuuttujat

Analyysissa vastaajat oli jaettu kolmeen ikäryhmään: 22 – 38 vuotiaat, 39 – 55 vuotiaat sekä 56 – 71 vuotiaat.

Työroolia kuvaavasta taustamuuttujasta otettiin analyysiin mukaan luokat: ”suunnittelija, asiantuntija tai virkamies” ja ”päällikkö tai esimies”.

Suunnittelun tasoa kuvaava taustamuuttuja muodostettiin pääasiallisen tehtävän luonnetta kartoittavasta kysymyksestä siten, että muodostettiin kolme luokkaa: ”asemakaavoitus”, ”yleispiirteinen kaavoitus” ja ”sekä yleispiirteinen että asemakaavoitus”.

Vastaajat suhtautuvat positiivisesti vuorovaikutukseen

Kuntalaisten osallistumiseen liittyvä asennekysymys kertoo, että **kyselyn vastaajat suhtautuvat pääsääntöisesti positiivisesti vuorovaikutukseen** kuntalaisten kanssa. Valtaosa on kiinnostunut kuntalaisten mielipiteistä ja katsoo, että niiden huomioiminen suunnittelussa ja kunnallisessa päätöksenteossa on tärkeää, eikä kaupunkisuunnitteluun liittyvää yleistä keskustelua pidetä turhana.

Vuorovaikutus kuntalaisten kanssa ei ole suurimman osan mielestä epämiellyttävää, mutta noin neljännes pitää sitä vaikeana. *Tarkemman tilastollisen analyysin perusteella voidaan todeta, että nuoremmat ikäryhmät tai suunnittelijaroolissa toimivat pitävät vuorovaikutusta useammin vaikeana kuin vanhemmat tai esimiesroolissa toimivat.*

Asenteet osallistumiseen ja osallistamiskokemukseen

Tilastollisessa analyysissä tutkittiin osallistumiseen ja osallistamiskokemukseen liittyviä asenteita kolmea eri taustamuuttujaa vasten: **ikäryhmä**, **työrooli** ja **suunnittelun taso**.

Ainoa väittämä, jonka suhteen aineistosta löytyi tilastollisesti merkitsevä ero, liittyy **kokemukseen vuorovaikutuksen vaikeudesta**. Kaikkien kolmen tutkitun taustamuuttujan kohdalla löytyi tämän suhteen tilastollisesti merkitsevä ero siten, että nuoremmat vastaajat kokivat vuorovaikutuksen vaikeampana kuin vanhin ikäryhmä. Samoin suunnittelijat kokivat vuorovaikutuksen vaikeammaksi kuin esimiehet. Ero löytyi myös suunnittelun laaja-alaisuuden suhteen: ainoastaan asema- tai yleiskaavoituksen parissa työskentelevät kokivat vuorovaikutuksen vaikeammaksi kuin laaja-alaisesti molempien kaavatasojen kanssa työskentelevät.

Voidaan siis tulkita, että tämän aineiston perusteella **asenne osallistumiseen ei näytä olevan ikäkysymys, eikä myöskään työroolista tai suunnittelun tasosta riippuvainen**. Sen sijaan **kokemus vuorovaikutuksen vaikeudesta näyttää liittyvän kaikkiin näihin kolmeen taustamuuttujaan**.

Eri ryhmien välillä ei ole merkitsevää eroa asenteissa osallistumiseen.

Vuorovaikutuksen vaikeuteen liittyvässä väittämässä eroja kuitenkin on:

- **Suunnittelijat** kokevat vuorovaikutuksen kuntalaisten kanssa useammin vaikeaksi kuin **esimiehet**.
- **Nuorin ikäryhmä (22 – 38 v.)** kokee vuorovaikutuksen vaikeaksi useammin kuin **vanhemmat ikäryhmät**.
- **Joko asema- tai yleispiirteisen kaavoituksen** parissa työskentelevät kokevat vuorovaikutuksen vaikeaksi useammin kuin **molempien parissa** työskentelevät.

Ei tilastollisesti merkitseviä eroja asenteissa osallistumiseen

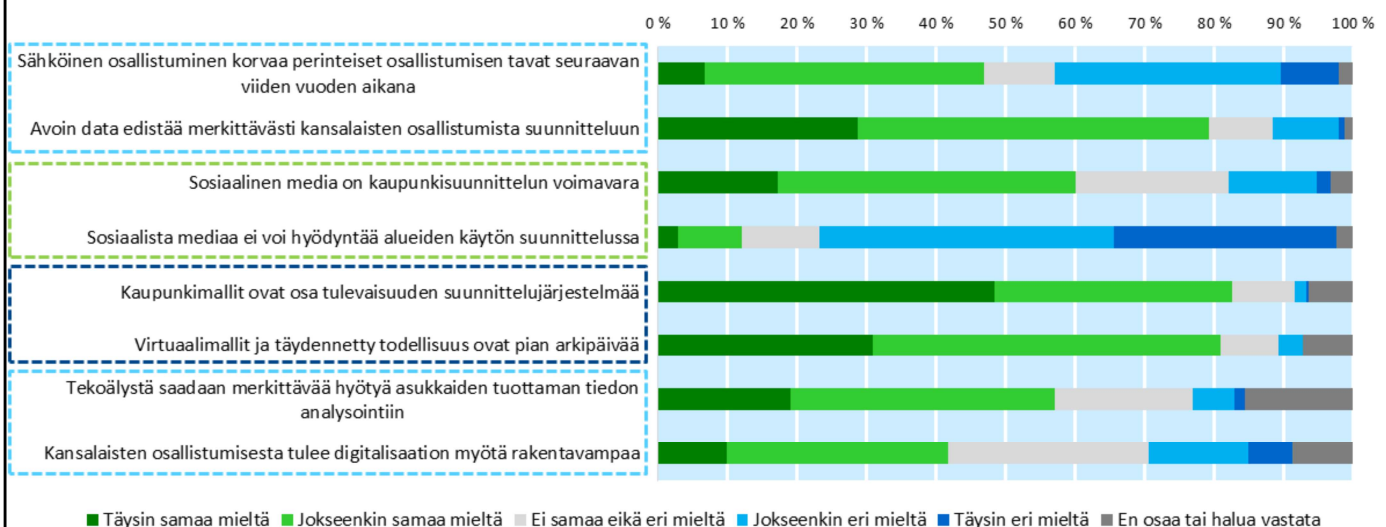
Tilastollisen analyysin perusteella ei löytynyt ryhmien (ikäryhmät, työrooli, suunnittelun taso) välisiä eroja suhteessa asenteisiin kuntalaisten osallistumiseen. Osallistumiseen kielteisesti suhtautuvia vastaajia on aineistossa hyvin vähän, joten kyselyaineisto on hyvin todennäköisesti vinoutunut positiivisen osallistumisasenteen suuntaan. Silti tulos kyseenalaistaa käsitystä, jonka mukaan iäkkäämmän henkilöt suhtautuisivat kielteisemmin kuntalaisten osallistumiseen.

Kokemukset vuorovaikutuksen vaikeudesta eroavat

Ainoastaan vuorovaikutuksen vaikeuden suhteen löytyi tilastollisesti merkitsevä ero sekä ikäryhmien että työroolien näkökulmasta: iäkkäämmät vastaajat kokivat vuorovaikutuksen helpompana useammin kuin nuoremmat ikäryhmät, samoin esimiesroolissa toimivat kokivat vuorovaikutuksen harvemmin vaikeaksi kuin suunnittelijaroolissa toimivat. Suunnittelun taso näyttää vaikuttavan osallistamiskokemukseen siten, että joko asemakaavoituksen tai yleispiirteisen kaavoituksen parissa toimivat kokivat vuorovaikutuksen vaikeaksi useammin kuin sellaiset vastaajat, jotka toimivat sekä asema- että yleiskaavoituksen parissa. Tehtäväkentän laaja-alaisuus näyttäisi siis liittyvän osallistamiskokemukseen.

Mitä mieltä olet seuraavista sähköiseen osallistumiseen ja digitalisaation liittyvistä väittämistä?

(n = 252)

DIGITALISAATIO
SÄHKÖINEN OSALLISTUMINEN
SOME

Ympäristöministeriö - 2018

12

Asenteet sähköisen osallistumisen tulevaisuutta kohtaan

Valtaosa uskoo avoimen datan edistävän kansalaisten osallistumista: liki 80 % vastaajista on samaa mieltä väittämän kanssa. Sähköisen osallistumisen yleistyminen ja digitalisaation vaikutus osallistumisen laatuun kuitenkin jakaa mielipiteitä. Eniten näkemyksiä jakavat kansalaisosallistumisen laadun paranemiseen ja sähköisen osallistumisen yleistymiseen liittyvät väittämät: alle puolet uskoo, että osallistumisesta tulisi digitalisaation myötä rakentavampaa ja niin ikään alle puolet uskoo sähköisen osallistumisen korvaavan perinteiset osallistumisen tavat seuraavan viiden vuoden aikana.

Asenteet digitalisaation tulevaisuutta kohtaan

Suurin osa, yli 80 % vastaajista uskoo virtuaalimallien ja täydennetyin todellisuuden arkipäiväistyvän ja kaupunkimallien tulevan osaksi suunnittelujärjestelmää.

Asenteet sosiaalista mediaa kohtaan

Yli puolet on samaa mieltä siitä, että sosiaalinen media on kaupunkisuunnittelun voimavara. Saman suuntainen tulos saatiin väittämästä ”Sosiaalista mediaa ei voi hyödyntää alueiden käytön suunnittelussa”, missä yli 70 % vastaajista oli eri mieltä väittämän kanssa.

Asenteet digitalisaatiota, sähköistä osallistumista ja sosiaalista mediaa kohtaan

- Tilastollisessa analyysissä tutkittiin digitalisaatioon, sähköiseen osallistumiseen ja sosiaaliseen mediaan liittyviä asenteita neljää eri taustamuuttujaa vasten: **ikäryhmä, työrooli, suunnittelun taso ja sosiaalisen median työkäyttö**.
- **Sähköiseen osallistumiseen** liittyvissä asenteissa ei löydy ryhmien välisiä eroja.
- Sosiaalista mediaa työssään käyttävät suhtautuvat sekä **somen käyttöön** että **digitalisaation tulevaisuuteen** muita myönteisemmin.
- Laaja-alaisesti eri suunnittelutasoilla työskentelevät näyttävät suhtautuvan **sosiaaliseen mediaan kielteisemmin** kuin joko asema- tai yleispiirteisellä tasolla toimivat.
- Muiden taustamuuttujien suhteen **ei löydy merkitseviä eroja** sosiaaliseen mediaan tai digitalisaation tulevaisuuteen liittyen.

Ympäristöministeriö - 2018

13

Asenteet digitalisaation ja sähköisen osallistumisen tulevaisuutta sekä sosiaalista mediaa kohtaan

Tilastollisessa analyysissä tutkittiin digitalisaatioon, sähköiseen osallistumiseen ja sosiaaliseen mediaan liittyviä asenteita neljää eri taustamuuttujaa vasten: **ikäryhmä, työrooli, suunnittelun taso ja sosiaalisen median työkäyttö**. Asenteisiin liittyviä väittämiä tarkasteltiin sekä erikseen että summamuuttujina seuraavasti:

Sähköiseen osallistumiseen liittyvien väittämien suhteen ei löytynyt tilastollisesti merkitsevää eroa ryhmien välillä. Kyselyn vastaajat suhtautuvat siis keskenään hyvin samalla tavalla (melko vaihtelevasti) sähköiseen osallistumiseen.

Asenteissa **sosiaalista mediaa** kohtaan löytyy odotettavissa ollut ero sosiaalisen median työkäytön suhteen: somea työssään käyttävät suhtautuvat myönteisemmin sosiaalisen median mahdollisuuksiin kuin ne, jotka eivät käytä somea työssään. Tulos on tilastollisesti erittäin merkitsevä.

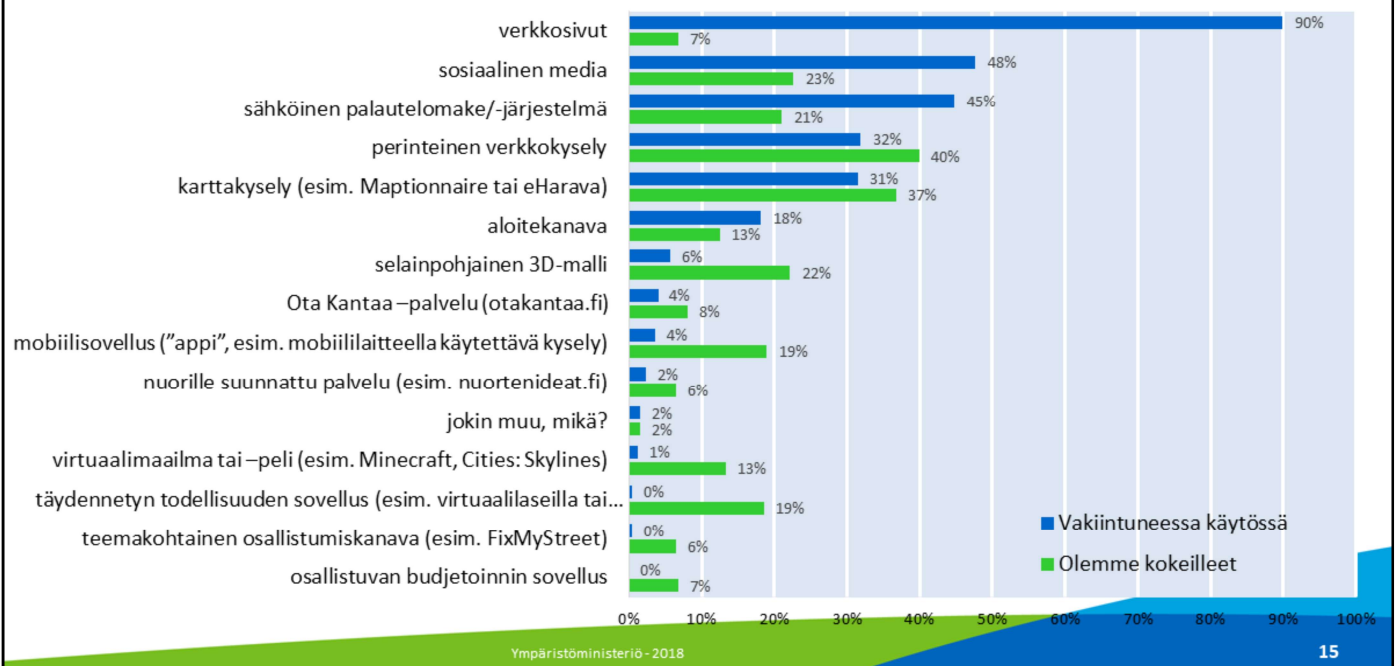
Digitalisaatioon liittyvissä asenteissa löytyy merkitsevä ero ainoastaan somen käyttäjien suhteen: työssään sosiaalista mediaa käyttävät suhtautuvat myös digitalisaation tulevaisuuteen myönteisemmin kuin muut. Tulos on tilastollisesti merkitsevä. Muiden taustamuuttujien suhteen eroja ei näytä olevan.

Sähköisen osallistumisen välineet ja toimintatavat

Kyselyssä selvitettiin, miten sähköisen osallistumisen välineitä käytetään alueiden käytön suunnittelussa seuraavien kysymysten kautta:

- Mitä välineitä käytetään vakiintuneesti tai on kokeiltu?
- Mitä pidetään hyödyllisinä?
- Mihin tarkoitukseen välineitä käytetään suunnittelussa?

**Mitkä välineet ovat organisaatiossa vakiintuneessa käytössä?
Mitä välineitä organisaatiossa on kokeiltu? (kaikki vastaajat, n = 248)**

Sähköisen osallistumisen välineiden käyttö

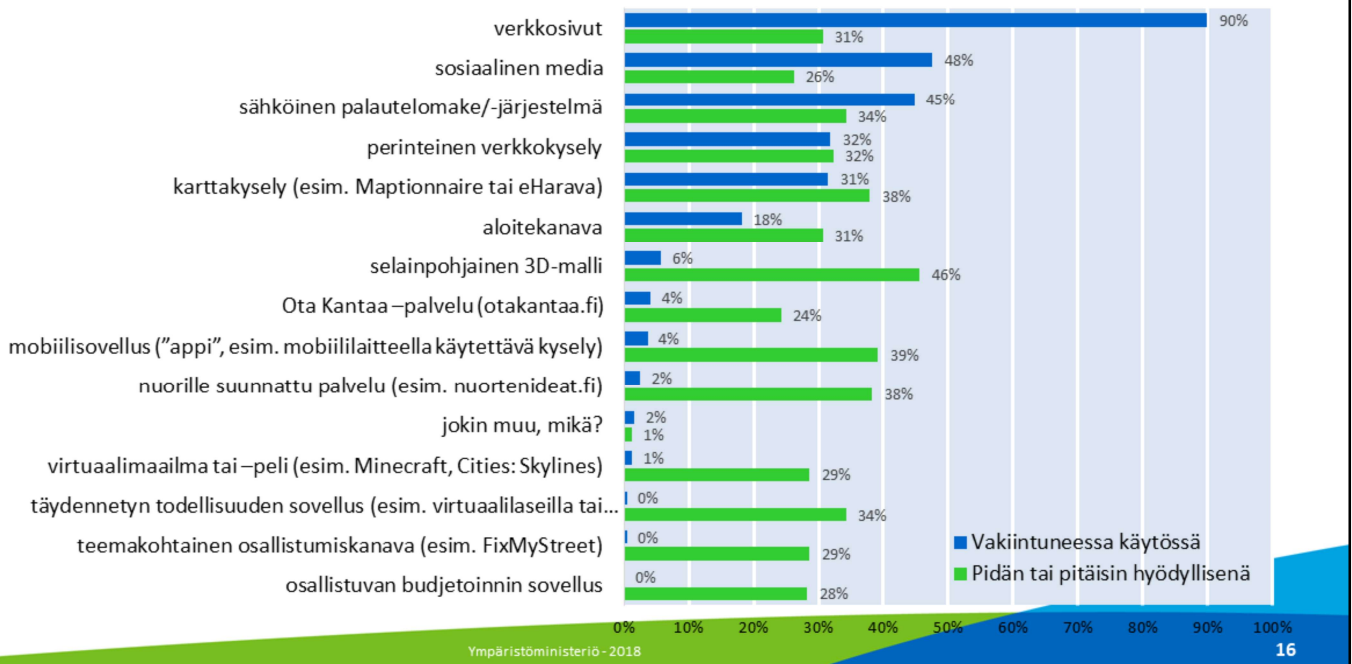
Yleisimmät vakiintuneet sähköisen osallistumisen työkalut ovat verkkosivustot, sosiaalinen media, sähköinen palautelomake tai -järjestelmä sekä perinteiset ja karttapohjaiset kyselyt. Yllättävää on, että verkkosivustot eivät ilmeisesti ole vakiintuneesti käytössä kaikissa organisaatioissa. Huomionarvoista on myös se, että verkkosivujen jälkeen sosiaalinen media on vakiintunein väline. Vakiintuneessa käytössä on melko pieni valikoima välineitä.

Kokeiluja on tehty erityisesti selainpohjaisten 3D-mallien, mobiilisovellusten, virtuaalimaailmojen ja -pelien sekä täydennetyt todellisuuden sovellusten kanssa. Myös otakantaa.fi-palvelua, nuorille suunnattuja palveluita, teemakohtaisia osallistumiskanavia sekä osallistuvan budjetoinnin sovelluksia on kokeiltu.

Jokin muu, mikä -vaihtoehdossa mainittiin: virallisen mielipiteen/muistutuksen jättäminen sähköisesti, Kerrokantasi, nuorisovaltuusto, Jodel, sähköpostitse tulleet aloitteet ja ideat hankkeisiin liittyen, Erilaisia moderneja vuorovaikutustilanteita vähän messutyypillisesti, MALPE -hanke, Digitaalisuus asuinaluesuunnittelussa / Collaplan, cityscope, Mahdollisuus verkossa käytävään fasilitoituun dialogiin, aluelautakunnat, videot, YouTube

Huom! Vastauksissa on jonkin verran päällekkäisyyttä, koska vastaaja on voinut valita sekä "Vakiintuneessa käytössä" että "Olemme kokeilleet".

**Mitkä välineet ovat organisaatiossa vakiintuneessa käytössä?
Mitä välineitä pidät tai pitäisit hyödyllisinä?** (kaikki vastaajat, n = 248)

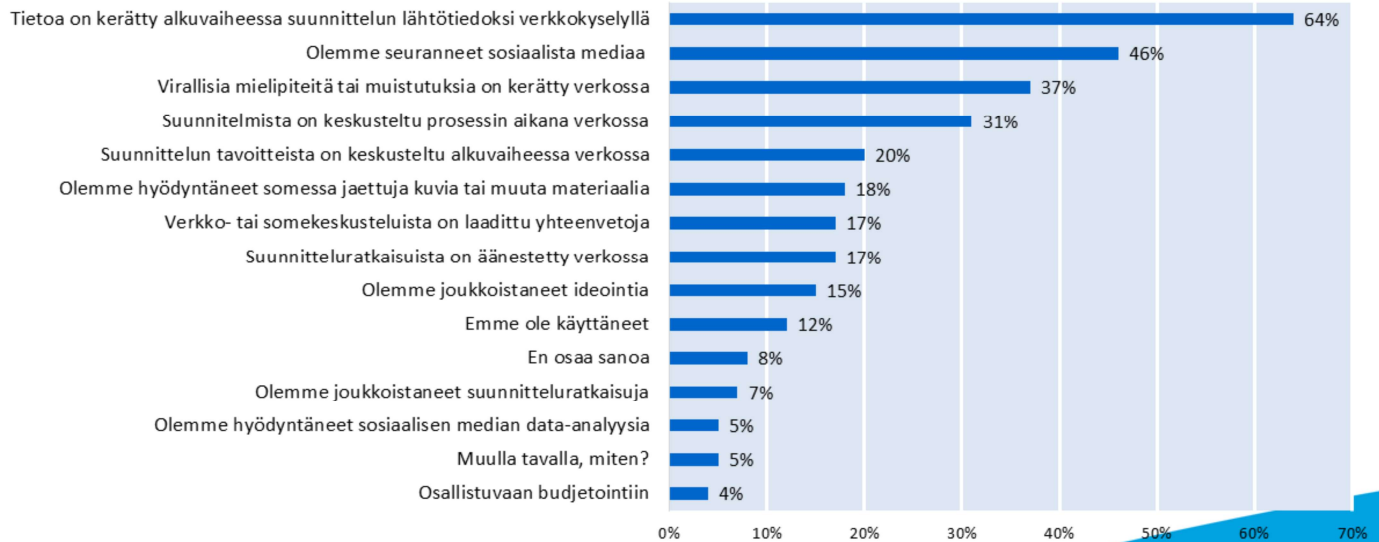
Koettu hyödyllisyys suhteessa käyttöön

Uusia "tulevaisuuden" välineitä, kuten 3D-malleja ja täydennetyn todellisuuden sovelluksia pidetään hyödyllisinä, vaikka ne eivät ole vakiintuneessa käytössä. Toisaalta jo vakiintuneet välineet, kuten verkkosivut ja sosiaalinen media koetaan hyödyllisiksi harvoin suhteessa niiden käytön yleisyyteen. Välineiden uutuusarvo ja odotukset näyttävät siis vaikuttavan hyödyllisyyden arviointiin.

Karttakyselyt ovat ainoa väline, joka on melko usein vakiintunut käyttöön (noin kolmannes kysymykseen vastanneista), mutta koettu hyöty on vielä yleisempää.

Miten olette hyödyntäneet sähköisiä osallistumisvälineitä alueiden käytön suunnitteluun liittyvässä osallistumisessa ja vuorovaikutuksessa?

(kaikki vastaajat, n = 241)

Ympäristöministeriö - 2018

17

Sähköisessä osallistumisessa painottuvat verkkokyselyt ja sosiaalinen media

Yli puolet vastaajista kertoo, että tietoa on kerätty suunnittelun lähtötiedoksi verkkokyselyllä. Pienempi osuus, hieman alle puolet, kertoo, että on seurattu sosiaalista mediaa. Virallisen kuulemisen toteuttaminen verkon kautta on kolmanneksi yleisin käyttötarkoitus, mutta kuitenkin vain 37 % kysymykseen vastanneista on valinnut tämän vaihtoehdon. Merkille pantavaa on virallisten mielipiteiden ja muistutusten alhainen osuus nimenomaan kuntien ja kaupunkien sähköisessä osallistumisessa. Vain kolmannes vastaajista on ilmoittanut, että kunnassa on kerätty mielipiteitä tai muistutuksia verkon kautta.

Lähtötietokyselyt yleisiä, suunnitelmien kommentointi melko yleistä, tavoitekeskustelu ja joukkoistaminen harvinaisempaa

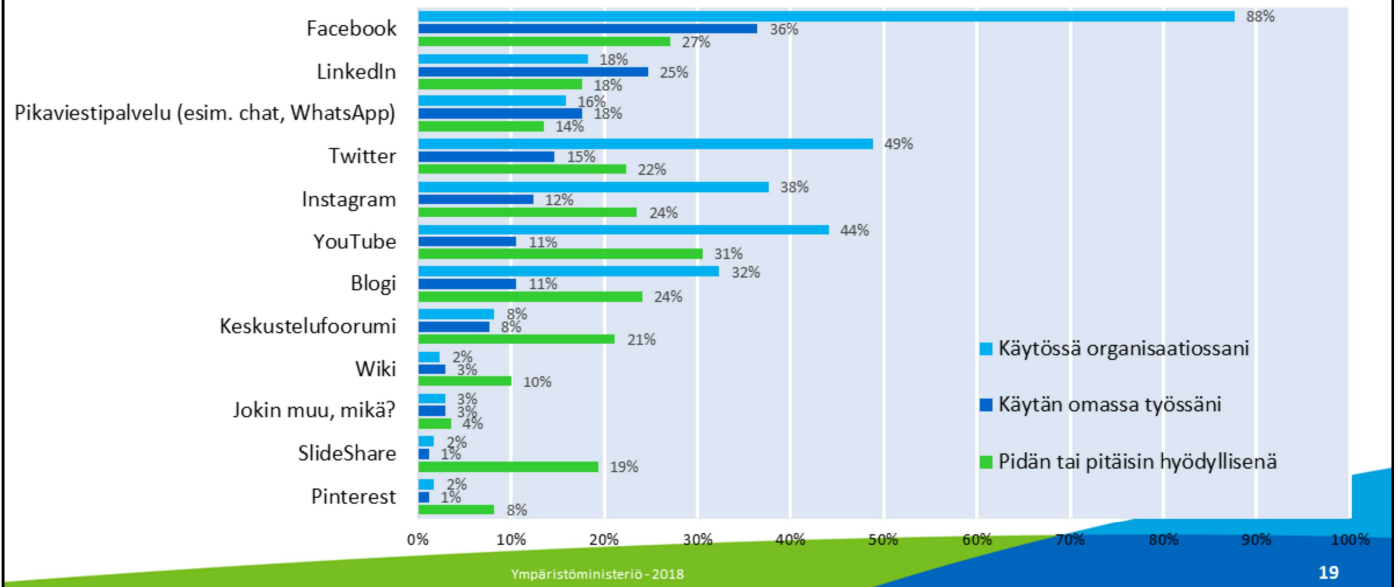
Kysymykseen vastanneista 64 % kertoo, että verkkokyselyillä on kerätty tietoa suunnittelun alkuvaiheessa ja liki kolmannes kertoo, että suunnitelmista on keskusteltu prosessin aikana verkossa. Tavoitekeskusteluun verkkoa on käyttänyt viidennes (20 %), joten se on selvästi harvinaisempaa. Ideoiden ja suunnitteluratkaisuiden joukkoistaminen on vielä melko harvinaista, samoin kuin sosiaalisen median data-analyysi ja osallistuva budjetointi.

Sosiaalinen media

Sosiaaliseen mediaan liittyvät kysymykset esitettiin vain niille vastaajille, joiden organisaatiossa sosiaalista mediaa oli kokeiltu tai käytettiin vakiintuneesti.

- Kysymyksillä kartoitettiin:
  - Sometyökalujen käyttöä ja hyödyllisyyttä
  - Somen käytön tavoitteita ja käytäntöjä

**Mitä sosiaalisen median työkaluja käytät työssäsi?
Mitä on käytössä organisaatiossasi?
Mitä välineitä pidät tai pitäisit hyödyllisinä? (n = 170)**

Sosiaalisen median käyttö

Yleisimmät vastaajan organisaatiossa käytetyt somepalvelut ovat Facebook, Twitter, YouTube, Instagram ja blogi. Omassa työssänsä vastaajat käyttävät useimmin Facebookia, LinkedIniä, pikaviestipalveluita ja Twitteriä. Hyödyllisenä kanavana pidetään yleisimmin YouTubea, Facebookia, Instagramia ja blogeja. Keskustelufoorumeja ja SlideSharea pidetään yllättävän hyödyllisinä suhteessa vähäiseen käyttöön.

Mitä sosiaalisen median käytöllä tavoitellaan organisaatiossasi?

(n = 171)

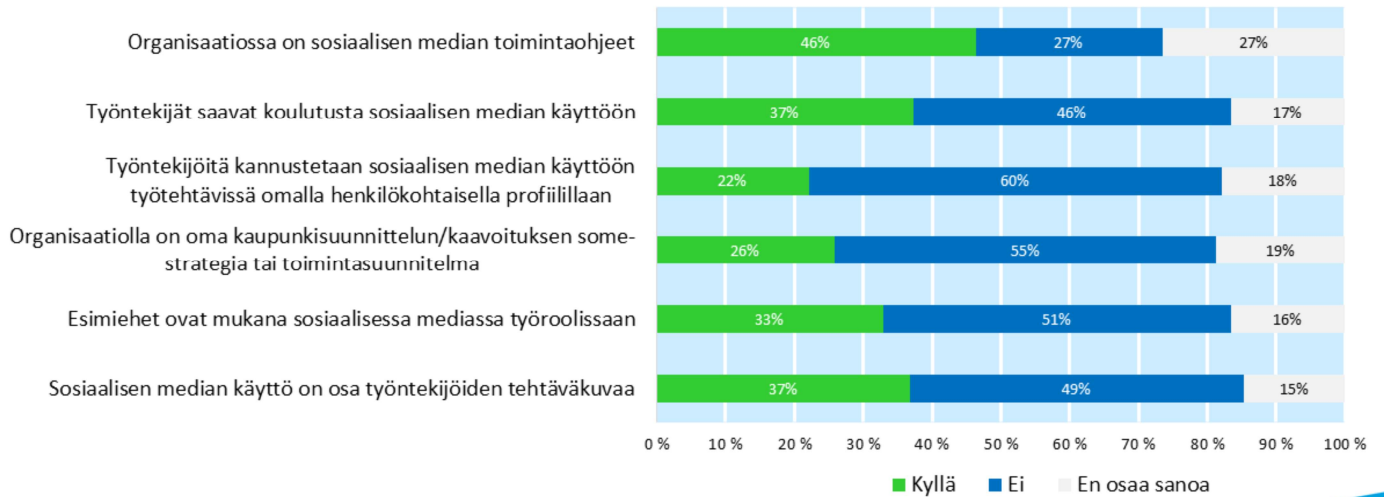
Mitä sosiaalisen median käytöllä tavoitellaan organisaatiossasi? (n = 171)

Kysymyksessä oli mahdollista valita useita vaihtoehtoja.

Yleisimmin valitut tavoitteet ovat tiedottamiseen liittyviä, mutta vuorovaikutteisuus on kuitenkin kolmanneksi yleisin tavoite. Huomionarvoista on, että asukaslähtöisyyteen ja kansalaisvaikuttamiseen liittyvät asiat ovat listan loppupäässä, vaikka sosiaalinen media voisi nimenomaan olla hyvä väline näiden asioiden tavoitteluun.

Miten seuraavat sosiaalisen median käytännöt toteutuvat työyksikössäsi? (n = 171)

Ympäristöministeriö - 2018

21

Miten seuraavat sosiaalisen median käytännöt toteutuvat työyksikössäsi? (n = 171)

Alle puolessa vastaajien organisaatioista on sosiaalisen median toimintaohjeet ja koulutusta somen käyttöön tarjotaan hieman yli kolmanneksessa. Noin viidennes kertoo, että työntekijöitä kannustetaan somen käyttöön omalla henkilökohtaisella profiilillaan.

Kaupunkisuunnittelun oma sosiaalisen median toimintasuunnitelma löytyy joka neljänneltä. Yli kolmannes kertoo, että sosiaalisen median käyttö on osa työntekijöiden tehtäväkuva. Kolmannes vastaajista kertoo, että esimiehet ovat mukana somessa työroolissaan.

Näkemykset ja kokemukset

Kyselyllä kartoitettiin vastaajien näkemyksiä ja kokemuksia sähköisen osallistumisen tulevaisuudesta, koetuista hyödyistä ja ongelmista avokysymyksillä.

- Vastaukset on analysoitu laadullisesti luokittelemalla kommentit sisällön perusteella.

Sähköisen osallistumisen tulevaisuus (N = 87)

Tulevaisuudennäkymät (31)

- Sähköinen osallistuminen lisääntyy ja välineet kehittyvät (11)
- Perinteisiä tapoja käytetään ja tulee käyttää rinnalla (10)
- Hyöty kyseenalaista (6)
- Kehitys hitaampaa kuin uskomme (2)
- Suunnittelu ja tiedonrakentaminen demokratisoituu (2)

Mielipiteet (27)

- Mahdollisuus, mutta uhkia tai haasteita (12)
- Positiivinen mahdollisuus (7)
- Itsestään selvää (4)
- Skeptinen tai neutraali (2)
- Ei osaa sanoa (2)

Hyödyt (25)

- Havainnollisuus paranee (5)
- Tiedonsaanti helpottuu (4)
- Osallistumisen kynnys madaltuu (2)
- Lisää osallistumismahdollisuuksia (2)
- Demokraattisuus lisääntyy (2)
- Älykkäämmät analyysit (2)
- Helpottaa suunnittelijan työtä (2)
- Palautteen laatu paranee (2)
- Asukaslähtöisyys voi syventyä (1)
- Kiinnostus suunnitteluun voi lisääntyä (1)
- Palautteen antaminen helpottuu (1)
- Vaikutusten arviointi helpottuu (1)

Huolet (16)

- Voi lisätä epätasa-arvoa (8)
- (Pienten) kaupunkien resurssit ei riitä (2)
- Työmäärä kasvaa, hyöty ei (2)
- Teknologian haavoittuvuus (2)
- Vuorovaikutuksen laatu kärsii (1)
- Osallistuminen pirstaloituu (1)

Edellytykset (25)

- Toiminta- ja ajattelutapojen muututtava (7)
- Riittävät resurssit ja asiantuntemus (5)
- Avoimeen dataan panostettava (3)
- Lainsäädäntöä muutettava (3)
- Osallistuminen on oltava laajaa (2)
- Nuoret saatava kiinnostumaan (2)
- Alustojen tulee kehittyä (1)
- Tiedon laadusta huolehdittava (1)
- Osallistuminen integroitava paremmin suunnitteluun (1)

Miten kuvaisit sähköisen osallistumisen tulevaisuutta? (N = 87)

Sähköisen osallistumisen tulevaisuutta kartoittavassa avokysymyksessä ("Miten kuvaisit sähköisen osallistumisen tulevaisuutta?") tuotiin esiin tulevaisuudennäkymien ja suorien mielipiteiden ohella **edellytyksiä, hyötyjä ja huolia**. Mielipiteet ja asenteet vaihtelevat suuresti: osa vastaajista kuvasi **sähköisen osallistumisen yleistymistä** itsestäänselvyytenä tai positiivisena mahdollisuutena, kun taas osa suhtautui neutraalisti tai skeptisesti. Vastaavasti tulevaisuudennäkymissä korostui optimistinen oletus menetelmien ja välineiden kehittymisestä ja yleistymisestä sekä suunnittelun demokratisoitumisesta ja toisaalta hyödyllisyyttä ja kehityksen tahtia kyseenalaistettiin.

Edellytyksinä vastaajat näkivät, että muun muassa riittävien resurssien varmistamisen sekä toiminta- ja ajattelutapojen muuttumisen. Tähän liittyen eräs vastaaja nosti esiin osallistumisen paremman integroimisen suunnitteluun. Digitalisaation näkökulmasta edellytyksenä pidettiin **alustojen kehittymistä, avoimeen dataan** panostamista ja **tiedon laadusta** huolehtimista. Myös **osallistumisen laajuus** ja esimerkiksi **nuorten kiinnostus** mainittiin edellytyksenä.

Yleisin huoli näyttää liittyvän **epätasa-arvon lisääntymiseen**. Lisäksi **resursseihin, työmäärän kasvuun ja teknologian haavoittuvuuteen** liittyviä huolia tuotiin esiin. Eräs vastaaja arvioi vuorovaikutuksen laadun kärsivän ja toinen oli huolissaan osallistumisen pirstaloitumisesta eri kanaviin.

Koetut hyödyt (N = 153)

Osallistumiskokemus (36)

- Matalampi osallistumiskynnys
- Riippumattomuus ajasta ja paikasta
- Helpottaa yhteydenotto ja palautteen antamista
- Karttapohjaisuus lisää havainnollisuutta
- Vuorovaikutus lisääntyy
- Mahdollisuus anonymiteettiin

Osallistaminen helpottuu (59)

- Palautteen kerääminen, käsittely ja hyödyntäminen helpottuu ja nopeutuu
- Viestintä ja tiedon jakaminen tehostuu
- Karttapohjaisuus tuo hyötyjä
- Osallisten tavoittaminen helpottuu
- Uusia havainnollistamistapoja
- Palaute oikea-aikaista
- Mahdollisuus vaikuttaa asenteisiin
- Vuorovaikutus helpompaa
- Vähemmän paperia

Suunnittelun laatu (16)

- Suunnitelmien hyväksyttävyyys paranee ja valitukset voivat vähentyä
- Parempi lopputulos (suunnitelma)
- Läpinäkyvyys lisääntyy
- Sujuvampi prosessi ja yhteistyö
- Käyttäjälähtöisyys paranee

Laajempi osallisuus (35)

- Laajempi ja monipuolisempi osallistujajoukko
- Hiljaisten ryhmien ääni kuuluviin
- Suunnittelutieto laajemmin saataville

Hyödyllistä tietoa (41)

- Uusia näkökulmia ja ehdotuksia
- Paikallistuntemusta
- Erilaisia mielipiteitä
- Yleinen ja paikallinen mielipide esiin
- Kokemuksellista paikkatietoa

Vain osittainen hyöty (12)

- ei laajenna osallistujajoukkoa
- hyöty riippuu osallistamisen tavasta, palautteen laadusta ja kyvystä hyödyntää palautetietoa
- hyödyllistä vain osalle
- ei poista tarvetta perinteiselle osallistamiselle
- riippuu suunnittelun tasosta

Hyödyllisyyden edellytykset (6)

- tarvitaan tarkempaa määrittelyä - kansalaisille pakollinen sähköpostiosoite
- osallisten aktiivisuus
- resurssit ja asenteiden muuttuminen

Ei hyötyjä tai EOS (5)

Koetut hyödyt

Sähköisen osallistumisen hyötyjä mittaavaan kysymykseen ("Tuoko sähköinen osallistuminen hyötyjä alueiden käytön suunnitteluun? Jos, niin minkälaisia?") vastasi noin 60 % vastaajista. **Sähköisen osallistumisen koetut hyödyt liittyvät muun muassa kokemuksellisen tiedon keruun, käsittely ja hyödyntämisen helppouteen.**

Ei hyötyjä tai hyöty rajallista

Osa kysymykseen vastanneista (hieman alle 10 %) ei nähnyt minkäänlaisia hyötyjä, ei osannut sanoa, tai näki hyötyjen olevan vain osittaisia. Hyödyllisyyteen vaikuttavina seikkoina mainittiin muun muassa **suunnittelun taso** (yleispiirteisyys) sekä **osallistamisen tapa, saadun palautteen laatu** (hyödyllisyys suunnittelulle) ja **organisaation kyky ja halukkuus hyödyntää palautetietoa**. Muutamassa vastauksessa todettiin, että osallistumisen hyödyllisyys ei sinänsä riipu siitä, hyödynnetäänkö sähköisiä vai perinteisiä menetelmiä. Hyödyllisyyden edellytyksenä eräs vastaaja peräänkuulutti **sähköisen osallistumisen tarkempaa määrittelyä** lainsäädännön tasolla. Edellytyksinä mainittiin myös **pakollinen sähköpostiosoite** kansalaisten tavoittamiseksi sekä riittävät **resurssit ja asenteiden muuttuminen**. Myös **osallisten aktiivisuus** vaikuttaa hyödyllisyyteen.

Laajempi osallisuus

Osallistujajoukon monipuolisuus ja laajuus mainittiin eri tavoin useissa vastauksissa, joten sen voi nähdä selkeästi yhtenä sähköisen osallistumisen merkittävimpanä hyötynä. Sähköisten menetelmien toivottiin myös tuovan **paremmin esiin niin sanottujen hiljaisten tai vaikeasti tavoitettavien ryhmien** (esim. nuoret) **äännet**. Myös **suunnittelutiedon** saattaminen laajemmin kansalaisten saataville voidaan ajatella laajentavan osallisuutta.

Osallistaminen helpottuu

Suunnittelijan näkökulmasta sähköisen osallistumisen katsottiin **helpottavan ja tehostavan erityisesti palautteen keräämistä, käsittelyä ja hyödyntämistä**. Näistä vastauksista kävi ilmi, että vastaajat liittivät sähköisen osallistumisen erityisesti karttapalautejärjestelmiin ja karttapohjaisiin kyselyihin. Moni kertoi, että näiden välineiden avulla saadaan kerättyä **oikea-aikaisesti** suunnittelussa helposti hyödynnettävää aineistoa ja **karttapohjaisuus** mainittiin tärkeänä tekijänä useammankin kerran. Sähköisten kanavien katsottiin myös **helpottavan ja nopeuttavan viestintää ja tiedon jakamista** sekä **osallisten tavoittamista**. Yksittäiset vastaajat katsoivat myös, että sähköinen osallistuminen helpottaa vuorovaikutusta ja vähentää paperin käyttöä sekä mahdollistaa kuntalaisten asenteisiin vaikuttamisen.

Hyödyllistä tietoa suunnitteluun

Monet vastaajat painottivat paikallisen ja kokemuksellisen tiedon näkökulmaa. Sähköisen osallistumisen katsottiin tuovan suunnitteluun **uusia näkökulmia, ideoita ja ehdotuksia sekä paikallistuntemusta**, jota ei muutoin välttämättä olisi saatavilla. **Erilaisten mielipiteiden moniäänistä** esiin tuomista kuten myös **paikallisen ja yleisen mielipiteen** tunnistamista pidettiin tärkeänä. Mielipiteiden, kokemusten ja näkemysten kartoittaminen ei välttämättä edellytä sähköisiä välineitä, mutta niistä on hyötyä. Digitalisaatio tuo hyötyjä **kokemuksellisen paikkatiedon** keräämiseen esimerkiksi karttakyselyiden ja paikkatietoa sisältävän sosiaalisen median datan avulla.

Suunnittelun laatu paranee

Oman kokonaisuutensa muodostui vastauksista, joissa painotettiin suunnittelun laadun paranemista sähköisen osallistumisen avulla. Eräät vastaajat arvelivat, että vaikuttavuuden tai kuulluksi tulemisen kokemuksen lisääntyessä **suunnitelmien hyväksyttävyyden paranee ja valitukset voivat vähentyä. Parempi lopputulos**, laadukkaammat suunnitelmat tai paremmin eri osapuolia tyydyttävä lopputulos mainittiin niin ikään muutamassa vastauksessa. Suunnittelun **läpinäkyvyyden** ja avoimuuden lisääntymistä pidettiin hyväksyttävyyttä edistävänä ja ylipäättään **suunnitteluprosessia sujuvoittavana** tekijänä. Eräs vastaaja mainitsi sähköisen yhteistyöalustan **sujuvoittaneen yhteistyötä** ja toinen mainitsi etuna **käyttäjälähtöisen ajattelun lisääntymisen**.

Osallistumiskokemus paranee

Moni vastaaja piti sähköisen osallistumisen etuna **ajasta ja paikasta riippumattomuutta** sekä **osallistumisen kynnyksen madaltumista**. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että sähköisen osallistumisen välineiden ajatellaan **helpottavan sekä yhteydenottoa suunnittelijoihin että palautteen antamista**. Muutama vastaaja arvioi myös **vuorovaikutuksen määrän lisääntyvän**. Muutama vastaaja piti hyvänä sähköisen osallistumisen mahdollistamaa **anonymiteettia**. Eräs vastaaja katsoi lisäksi karttasovelluksen parantavan kommunikaatiota **havainnollisuutensa** ansiosta.

Sähköisen osallistumisen hyödyt eri vaiheissa (N = 112)

Aloitusvaihe (59)

(kaavan vireilletulo ja aloitus tai suunnittelun varhainen vaihe)

- Lähtötiedon (paikallistuntemus, asukkaiden kokemukset ja mielipiteet yms.) keruuseen (15)
- Erityisesti aloitusvaiheessa ennen suunnittelua (19)
- Tiedonkeruu kyselyillä (17) tai somessa (3)
- Ideointiin (4)
- Tiedottamiseen (1)

Valmistelu- tai luonnosvaihe (21)

- Erityisesti valmisteluvaiheessa (8)
- Palautetta suunnitelmista (7)
- Valmisteluvaiheessa kyselyillä (3)
- Visualisointiin tai havainnollistamiseen (2)
- Laajaan viestintään (1)

Viralliset kuulemisvaiheet (14)

- Mielipiteiden ja muistutusten keruu (10)
- Nähtävillä olot (3)
- Valmisteluvaiheen kuulemisen yhteydessä (1)

Muut vaiheet (15)

- Hyötyä kaikissa vaiheissa (9)
- Hyväksymisvaiheessa ja rakentamisen aikana viestintä eri kanavissa (2)
- Myös ehdotusvaiheessa (2)
- Seurantavaiheessa toteutuneen alueen arviointiin (1)
- Ennen kaavaprosessia maanomistajien tarpeiden kartoitukseen (1)

Ympäristöministeriö - 2018

Missä suunnittelun vaiheessa koet sähköisen osallistumisen välineet erityisen hyödyllisiksi, ja mitä nämä välineet ovat?

Sähköisen osallistumisen välineet koetaan hyödyllisiksi erityisesti **suunnittelun alkuvaiheessa**. Alkuvaiheessa painottuu suunnittelun lähtötiedon, esimerkiksi asukkaiden paikallisen tiedon, kokemusten ja näkemysten kartoittaminen. Tiedonkeruu tehdään yleensä kyselyillä, mutta myös sosiaalinen media on mainittu aloitusvaiheen välineenä.

Myös **valmisteluvaiheessa** (luonnosvaiheessa) sähköinen osallistuminen koetaan hyödylliseksi. Suunnitelmavaihtoehtoihin liittyvän palautteen kerääminen painottuu, ja siihen toivotaan myös uudenlaisia havainnollisia työkaluja. Valmisteluvaiheessa voidaan vielä kerätä näkemyksiä ja lähtötietoja kyselyillä, sekä viestiä hankkeesta sähköisiä kanavia hyödyntäen. Osa vastaajista pitää tai pitäisi myös hyödyllisenä **virallisten kuulemisvaiheiden sähköistämistä**, kaavojen digitaalista nähtävilläoloa sekä mielipiteiden ja muistutusten keräämistä esimerkiksi paikkatietopohjaisen palautejärjestelmän avulla.

Osassa vastauksia todetaan suoraan, että sähköisestä osallistumisesta olisi hyötyä kaikissa suunnittelun vaiheissa. Lisäksi mainitaan mm. viestintä kaavan hyväksymisvaiheessa ja hankkeen rakentamisen aikana sekä toteutuneiden alueiden seurantatiedon kerääminen.

Hyödylliseksi koetut välineet (N = 112)

Hyödylliset välineet

- **Sosiaalinen media** sekä tiedon levittämisessä että mielipideilmaston tunnistamisessa ja julkisen keskustelun seuraamisessa
- **Kunnan verkkosivut** kaavojen ja hankkeiden etenemisestä tiedottamiseen
- Sekä **karttakyselyt** että **perinteiset verkkokyselyt** erityisesti suunnittelun alkuvaiheessa paikallisen tiedon keruussa
- Sähköisesti saatu **virallinen mielipide tai muistutus** helpottaa työtä ja vähentää tulkintavirheitä
- **Verkkokeskustelut** osallisten näkökulmien esiin tuomisessa
- Havainnollisia **3D-sovelluksia** kaivataan
- **Striimaus** yleisötilaisuuksissa
- **Mobiilisovellus**

Hyödylliset menetelmät

- **Tiedon kerääminen** (asukastieto, hiljainen tieto, kokemukset, näkemykset, toiveet, mielipiteet)
- **Kommentointi ja palaute** suunnitelmista
- **Ideointi** suunnittelun pohjaksi
- **Tiedottaminen**
- **Julkinen keskustelu** ja sen käynnistäminen oikeassa vaiheessa
- Aiemmin kerätyn tiedon hyödyntäminen ja yhdistäminen muuhun tietoon

Ympäristöministeriö - 2018

Missä suunnittelun vaiheessa koet sähköisen osallistumisen välineet erityisen hyödyllisiksi, ja mitä nämä välineet ovat? (N = 112)

Vastauksissa tuotiin esiin seuraavia välineitä:

- **Sosiaalinen media** sekä tiedon levittämisessä että mielipideilmaston tunnistamisessa ja julkisen keskustelun seuraamisessa
- **Kunnan verkkosivut** kaavojen ja hankkeiden etenemisestä tiedottamiseen
- Sekä **karttakyselyt** että **perinteiset verkkokyselyt** erityisesti suunnittelun alkuvaiheessa paikallisen tiedon keruussa
- Sähköisesti saatu **virallinen mielipide tai muistutus** helpottaa työtä ja vähentää tulkintavirheitä
- **Verkkokeskustelut** osallisten näkökulmien esiin tuomisessa
- Havainnollisia **3D-sovelluksia** kaivataan
- **Striimaus** yleisötilaisuuksissa
- **Mobiilisovellus**

sekä menetelmiä:

- **Tiedon kerääminen** (asukastieto, hiljainen tieto, kokemukset, näkemykset, toiveet, mielipiteet)
- **Kommentointi ja palaute** suunnitelmista
- **Ideointi** suunnittelun pohjaksi
- **Tiedottaminen**
- **Julkinen keskustelu** ja sen käynnistäminen oikeassa vaiheessa
- Aiemmin kerätyn tiedon hyödyntäminen ja yhdistäminen muuhun tietoon

Koetut ongelmat (N = 147)

Epäselvyys (17)

- Kehittymättömät käytännöt (4)
- Suunnitelmallisuus tai pelisäännöt puuttuu (4)
- Tietosuojan vaatimukset (3)
- Osallistumisen hajautuminen eri kanaviin (3)
- Sähköinen aineisto ja osallistuminen ei ole virallista (2)
- Prosessien erilaisuus (1)

Käytettävyys (25)

- Työkalujen saatavuus ja soveltuvuus tarkoitukseen (5)
- Käytettävyysongelmat (15)
- Tekniset ongelmat (5)

Resurssit (25)

- Vaatii osaamista (8)
- Vie työaikaa (12)
- Rajalliset resurssit (aika ja raha) (5)

Somen ongelmat (24)

- Mielenpitojen kärjistyminen (6)
- Somen dynamiikka (nopeatempoisuus) (3)
- Väärän tiedon leviäminen (5)
- Häiriköinti ja asiattomuudet (5)
- Keskustelun pintapuolisuus (2)
- Hallitsemattomuus (3)

Vuorovaikutus (28)

- Henkilökohtainen kontakti puuttuu (4)
- Vääränlainen tai asiaton palaute (8)
- Väärinymmärrykset (3)
- Anonymiteetti tuo ongelmia (3)
- Heikko osallistumisinto (4)
- Kohderyhmien tavoittaminen on vaikeaa (2)
- "Ammattivalittaminen" helpottuu (1)
- Vuorovaikutteisuus tai dialogisuus ei toteudu (3)

Epätasa-arvoisuus (61)

- Digitaalinen eriarvoisuus, saavutettavuus (29)
- Vinoumat (32):
  - Vastausten manipulointi (4)
  - Äänekkäimmät dominoivat ja asioiden painoarvot vääristyvät (8)
  - Edustavuuden ongelmat (20)

Tiedon hyödyntäminen (14)

- Analysointi on työlästä ja aikaavievää (6)
- Tiedon suuri määrä (3)
- Tuloksia ei huomioida suunnittelussa (1)
- Vaikuttavuuden osoittaminen vaikeaa (1)
- Kannanotot ristiriitaisia (1)
- Virheelliset tulkinnat (1)
- Tiedon luotettavuus (1)

Ympäristöministeriö - 2018

Tuoko sähköinen osallistuminen hyötyjä alueiden käytön suunnitteluun?

Sähköisen osallistumisen koettuja ongelmia kartoittavaan kysymykseen vastasi 147 henkilöä. Mainitut ongelmat liittyivät puutteellisiin **resursseihin, sosiaalisen median ilmiöihin, sähköisen osallistumisen aiheuttamaan epätasa-arvoisuuden lisääntymiseen, välineiden saatavuuden ja käytettävyyden ongelmiin, vuorovaikutuksen laatuun, tiedon hyödyntämiseen** sekä erilaisiin **epäselvyyksiin toimintatavoissa ja käytännöissä**.

Selkeästi **eniten mainintoja (61) liittyi epätasa-arvoisuuteen**, joka pitää sisällään heikommassa asemassa olevien ryhmien digitaalisen eriarvoisuuden sekä menetelmiin liittyvät vinoumat, kuten osallistujien edustavuuden ongelmat, äänekkäiden ja aktiivisten käyttäjien mielipiteiden korostumisen sekä erityisesti kyselymenetelmiin liittyvän vastausten manipulointimahdollisuuden.

Niinikään **sähköisen osallistumisen edellyttämät resurssit** mainittiin ongelmana 25 vastauksessa. Rajallisia henkilöstöresurssit ovat erityisesti pienemmissä kunnissa, mutta käytettävissä oleva aika ja raha rajoittavat sähköisen osallistumisen toteuttamista yleisemminkin. Lisäksi sähköisen osallistumisen katsottiin edellyttävän erityisosaamista (työkalujen ja menetelmien käyttö, tiedon analysointi, sähköisen osallistumisen suunnittelu), jota kaavoittajalla/suunnittelijalla ei välttämättä ole.

Välineiden **saatavuuteen ja käytettävyyteen** liittyviä asioita mainittiin 25 vastauksessa. Saatavuudella tarkoitetaan monipuolisten tai tiettyyn käyttötarkoitukseen soveltuvien välineiden saatavuutta. Erityisesti mainittiin virallisten mielipiteiden ja muistutusten keräämiseen soveltuvan, sähköistä tunnistamista tukevan työkalun puuttuminen. Teknisten ongelmien ohella erilaiset käytettävyysongelmat, kuten tiedon työläs käsittely ja analysointi sekä työkalujen kankeus mobiililaitteilla käytettäessä mainittiin useamman kerran. Myös osallistumisvälineiden helppokäyttöisyyttä osallisen näkökulmasta tuotiin esiin.

Sosiaalisen median varjopuolet ovat oma ongelmakokonaisuutensa. Ongelmina mainittiin sosiaalisessa mediassa leviävä virheellinen tieto, mielipiteiden kärjistyminen ja jopa aggressiivinen keskustelukulttuuri trollauksineen ja muine häiriköinteineen. Myös keskustelun pintapuolisuus ja hallitsemattomuus koettiin ongelmana.

Sähköisen osallistumisen kautta kerätyn, toisinaan suurenkin **tietomassan hyödyntämiseen** liittyy analysoinnin haasteiden ohella myös muita ongelmia. Kerätyn tiedon vaikuttavuuden osoittaminen voi olla vaikeaa, ja toisaalta todettiin myös, ettei tietoa aina edes huomioida suunnittelussa. Virheelliset tulkinnat ovat mahdollisia, ja tiedon luotettavuuteen liittyy vinoutumien ohella myös menetelmävalinnat ja esimerkiksi kysymyksenasettelu.

Vuorovaikutuksen laadun näkökulmasta osa vastaajista kokee, ettei sähköinen osallistuminen tue vuorovaikutteisuutta tai dialogisuutta. Kohderyhmien tavoittaminen on vaikeaa ja heikko osallistumisinto vaikeuttaa toteuttamista. Saatu palaute voi olla suunnittelun kannalta epärelevanttia tai jopa asiatonta ja kannanotot keskenään ristiriitaisia. Yhdessä kommentissa epäiltiin, että sähköinen osallistuminen lisää ja helpottaa niin sanottua ammattivalittamista.

MRL-uudistus

Evästyksiä MRL-uudistuksen valmisteluun kartoitettiin erityisesti seuraavalla kysymyksellä:

- Maankäyttö- ja rakennuslaki on uudistumassa. Onko nykyisessä laissa mielestäsi säännöksiä, jotka estävät tai vaikeuttavat sähköisen osallistumisen toteuttamista? Jos, niin miten lakia tulisi mielestäsi muuttaa?

Evästyksiä MRL-uudistukselle (N = 84)

MRL:n tulisi **velvoittaa** (5)

- Laadukkaampaan vuorovaikutukseen ja vaikuttavuuteen (2)
- Vuorovaikutteiseen suunnitteluun (1)
- Virallisen kuulemisen sähköistämiseen (1)
- Osallistamiseen seudulliseen suunnitteluun (1)

MRL:ää **ei tule** muuttaa (4)

- Osallistumista ei pidä vahvistaa (2)
- Sähköiseen osallistumiseen ei pidä pakottaa (2)

MRL:n tulisi mahdollistaa (29)

- Sähköinen kaava-aineisto ja nähtävilläolo (8)
- Sähköinen kuuleminen ja vuorovaikutus (8)
- Sähköinen tiedottaminen (5)
- Täysin digitaalinen kaavaprosessi (3)
- Sujuvampi kaavaprosessi (1)
- Yhteisen tietomallin mukainen kaava (1)
- Nykyistä laajempi (1) tai suppeampi (1) osallistuminen
- Suunnitteluratkaisuiden perusteluiden jäljitettävyyden (1)

MRL:ää ei tarvitse muuttaa (42)

- Laki ei estä sähköistä osallistumista (20)
- Ongelma on toisaalla (esim. EU:n tietosuojasetuksessa) (9)
- Kysymys on lain tulkinnasta (6)
- Ongelma on käytännössä tai välineissä (5)
- Nykyinen laki tukee hyvin vuorovaikutusta (2)

Ympäristöministeriö - 2018

Evästyksiä MRL-uudistukselle

MRL-uudistukseen liittyvään kysymykseen vastasi 84 henkilöä. Hieman yli puolet kysymykseen vastanneista katsoi, että MRL:ää **ei tarvitse muuttaa**, koska laki on jo nykyisellään osallistumista edistävä **eikä se sinänsä estä sähköisen osallistumisen toteuttamista**. Ongelmien nähtiin olevan lähinnä lain tulkinnassa, kuntien käytännössä, välineissä tai tietosuojaan liittyvässä lainsäädännössä. Muutamain painottivat vahvemmin sitä, että lakia **ei tule muuttaa osallistumisen suhteen velvoittavammaksi**.

Toisaalta liki puolet vastaajista löysi laista parannettavaa. Näiden vastaajien mielestä lain tulisi mahdollistaa nykyistä paremmin sähköisen osallistumisen toteuttamista muun muassa **mahdollistamalla täysin digitaalinen kaavaprosessi ja sähköinen kaava-aineisto ja kaavan nähtävilläolo sekä kuuleminen ja tiedottaminen**. Muutamain vastaavat jopa katsoivat, että lain tulisi **velvoittaa** muun muassa vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja virallisen sähköistämisen kuulemiseen.

Kiitos kyselyyn vastanneille!

Kyselyyn liittyvät lisätiedot:
Pilvi Nummi, Erityisasiantuntija / YM
pilvi.nummi@ym.fi